

Handläggare
Isabelle Vas
Telefon: 08-50846398
Julia Nyberg
Telefon: 08-50835509

Till
Arbetsmarknadsnämnden den
30 maj 2023

Svenska för invandrare (sfi) för ukrainska medborgare

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att person som har ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet ska utgöra en del av den målgrupp som har rätt att delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare i enlighet med 7 kap. 8 a § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.
2. Arbetsmarknadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt punkt 1 samt att nämnden får besluta om att upphöra, justera respektive fortsätta erbjuda möjligheten till svenska för invandrare även om 7 kap. 8 a § förordningen skulle upphöra att gälla.
3. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.
4. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att justera paragrafen omedelbart.

Sammanfattning

Regeringen har beslutat om en ny bestämmelse i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning (SFS 2023:222) som innebär att en kommun får låta en person som ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd delta i svenska för invandrare, sfi, om de saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska som utbildningen syftar till att ge och personen är 18 år. Den nya bestämmelsen träder i kraft den 1 juni 2023.

Regeringen har även den 28 mars 2023 beslutat att avsätta 100 miljoner kr i vårändringsbudgeten till sfi för ukrainare. Kommuner som erbjuder ukrainska flyktingar sfi ska därmed kunna få statsbidrag som delas ut via Skolverket.

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att Stockholms stads kommunala vuxenutbildning ska erbjuda sfi till ukrainska medborgare som bor i kommunen i enlighet med den nya paragrafen.

För att arbetsmarknadsförvaltningen ska kunna hantera beslut om sfi för aktuell målgrupp vid förändringar föreslår förvaltningen att kommunfullmäktige ska ge arbetsmarknadsnämnden behörighet att besluta om att upphöra att erbjuda ukrainska flyktingars rätt att delta i sfi, respektive att justera omfattningen av sfi för denna målgrupp, för det fall 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning skulle upphöra att gälla, vid eventuella framtida beslut av EU såvitt avser massflyktsdirektivet, eller för det fall att kostnadstäckning helt eller delvis saknas. Förvaltningen föreslår att arbetsmarknadsnämnden ger arbetsmarknadsdirektören motsvarande behörighet.

Bakgrund

Den nya bestämmelsen 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning, SFS 2023:222

Hittills har det inte funnits någon möjlighet utifrån skolförfattningarna att erbjuda utbildning inom komvux till andra personer än de som har rätt till det enligt skollagen. Personer som ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har inte haft rätt till utbildning i sfi eller annan utbildning inom komvux.

Regeringen har därför den 27 april 2023 beslutat om en ny bestämmelse som ska träda i kraft den 1 juni 2023. Den nya bestämmelsen finns i förordningen om vuxenutbildning, 7 kap. 8 a §, och lyder enligt följande:

”En kommun får låta en *person som avses i 1 § första stycket 2 lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.* delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, om han eller hon saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge. Utbildningen får erbjudas från och med andra kalenderåret det år personen fyller 18 år”.

En person som avses i *1 § första stycket 2 lagen om mottagande av asylsökande m.fl.* är en utlänning som har ansökt om eller beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i *21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen* och som inte är folkbokförd här i landet.

I *21 kap. 2, 3, 4 och 6 § utlänningslagen* regleras förutsättningarna för Migrationsverket att bevilja personer uppehållstillstånd med tillfälligt skydd för att genomföra EG-direktivet 2002/55/EG (massflyktsdirektivet) om tillfälligt skydd. Med anledning av kriget i Ukraina aktiverades EU:s massflyktsdirektiv genom ett beslut av rådet den 4 mars 2022.

Enligt den nya paragrafen, 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning, ska alltså följande tre förutsättningar vara

uppfyllda för att en kommun får erbjuda den aktuella ukrainska flyktingen rätt till att delta i svenska för invandrare:

1. Personen ska ha ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt någon av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 och 6 § utlänningslagen och inte vara folkbokförd i landet,
2. personen ska sakna sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge, och
3. utbildningen får erbjudas från och med andra kalenderhalvåret det år personen fyller 18 år.

Befintliga strukturer för beslutsfattande

Arbetsmarknadsnämnden är enda nämnden i staden som tillhandahåller sfi. I nämndens **reglemente 5 § reglemente** står ”Nämnden är styrelse för och handhar de uppgifter som enligt lag eller annan författning ankommer på kommuns styrelse för det offentliga skolväsendet för vuxna avseende kommunal vuxenutbildning (komvux) inklusive undervisning i svenska för invandrare (sfi) samt kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.”

I arbetsmarknadsnämndens **delegationsordning**, daterad den 31 januari 2023, anges i punkt 4.20, 4.25 och 4.26 att beslut om att ta emot elev är delegerat till enhetschef på Antagning och test, en enhet inom Vuxenutbildningscentrum, såvitt avser grundläggande utbildning, gymnasial utbildning och sfi.

Huvudregeln om vem som får läsa sfi står i **skollagen** 20 kap. 31 §: ”En person har rätt att delta i utbildning i svenska för invandrare från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 16 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet, och
2. saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge.”

Ärendet

Regeringen har beslutat om en ny bestämmelse i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning (SFS 2023:222) som innebär att en kommun får låta en person som ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd delta i sfi, om hen saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska som utbildningen syftar till att ge. Utbildningen i sfi får erbjudas till en sådan person från och med andra kalenderhalvåret det år hen fyller 18 år. Bestämmelsen börjar gälla den 1 juni 2023.

Regeringen har även den 28 mars 2023 beslutat att avsätta 100 miljoner kronor i vårändringsbudgeten till sfi för ukrainare.

Kommuner som erbjuder ukrainska flyktingar sfi ska därmed kunna få statsbidrag som delas ut via Skolverket.

Den nya paragrafen 7 kap. 8 a § anger att en kommun får låta den aktuella målgruppen delta i sfi. Med anledning av uttrycket *får* behöver varje kommun själv bestämma om kommunen ska erbjuda ukrainska flyktingar sfi enligt paragrafen eller inte. Det är således ingen obligatorisk skyldighet för kommuner att erbjuda flyktingar med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet sfi. Den nya paragrafen innebär också att ålderskravet skiljer sig från huvudregeln i skollagen om ålderskravet för utbildning i sfi.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom ekonomistaben i samråd med Vuxenutbildning Stockholm samt juridiska avdelningen och KF/KS kansli vid stadsledningskontoret.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Ukrainska medborgares rätt att läsa sfi, eller annan utbildning inom komvux, är begränsad enligt lag. Med stöd av den nya bestämmelsen 7 kap. 8 a § förordningen om vuxenutbildning får Stockholms stad ge ukrainska medborgare rätt att delta i sfi under förutsättning att erforderliga beslut om detta fattas.

För de ukrainska flyktingar som kommit till Sverige genom massflyktsdirektivet kan bristen på möjlighet att få tillgång till insatser som ger förutsättningar för att etableras i Stockholm innebära ett ekonomiskt och socialt utanförskap som riskerar bli långvarigt. Idag finns många branscher som har ett stort behov av rätt kompetens och arbetskraft för att kunna bedriva sin verksamhet. Här finns en god möjlighet att ta tillvara på den kompetens som finns bland de ukrainska flyktingarna och för att kunna ta tillvara denna möjlighet behöver de lära sig svenska.

Mot denna bakgrund ser arbetsmarknadsförvaltningen positivt på att Stockholms stad ges möjlighet att nu kunna erbjuda de ukrainska flyktingarna möjlighet att delta i sfi och föreslår att staden utnyttjar möjligheten att erbjuda sfi till denna målgrupp. Förvaltningen förslår att möjligheten, precis som den nya paragrafen, begränsas till rätt att delta i sfi och ålderskrav på 18 år, vilket är något högre än skollagens ålderskrav för sfi.

Beslut och beslutsgång såvitt avser ukrainares ansökan och antagning till sfi kan med stöd av befintligt reglemente och delegationsordning hanteras inom ramen för förvaltningens ordinarie process och strukturer. Det är Vuxenutbildningscentrum som handlägger ansökan och hanterar antagningsprocessen.

Enheten har god beredskap att ta emot ansökningar från ukrainare från den 1 juni 2023.

Den nya förordningsbestämmelsen kan i framtiden upphävas, med anledning av förändringar i situationen i Ukraina och eventuella framtida beslut av EU såvitt avser massflyktsdirektivet. Arbetsmarknadsförvaltningens kostnader för sfi för ukrainska medborgare täcks av statsbidrag i första hand. Inga närmare direktiv finns i nuläget om hur de 100 miljonerna ska fördelas till kommunerna, samt att det saknas information om hur många ukrainare som kommer läsa sfi i Stockholm.

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att arbetsmarknadsnämnden beslutar att ukrainska medborgare kan antas till sfi i Stockholms stads kommunala vuxenutbildning.

Jämställdhetsanalys

Då erbjudande om sfi utgår från rådande lagstiftning där möjlighet till utbildning är densamma oavsett om individen är kvinna eller man, görs bedömningen att det inte är applicerbart med en jämställdhetsanalys av ärendet.

Karina Uddén	Anna Saldeen Jonsson
Arbetsmarknadsdirektör	Avdelningschef
Arbetsmarknadsförvaltningen	Vuxenutbildning Stockholm

Bilaga

1. Förordning om ändring i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Birgitta Karina,Uddén	2023-05-24
Anna Alexandra Eira Elisabeth,Saldeen Jonsson	2023-05-24